

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Høringssvar om nedsettelse av inndrivingskostnader

Fair vil benytte anledningen til å svare på høringsforslag om nedsettelse av inndrivingskostnader (inkassogebyrer og -salærer mv.)

Fair ønsker å uttrykke forståelse for at regjeringen ser behov for å sende forslagene på en hastehøring i lys av COVID-19.

Om Fair

Fair Group jobber for å fornye og forbedre betalingsbransjen. Vi hjelper selskaper med å få betalt på en enkel og rimelig måte, ved hjelp av fornuftige og rettferdige løsninger som ivaretar gode kundeforhold og minimerer belastningen på sluttkunden. Gründerne av selskapet har en klar sosial profil, derav navnet.

Med bred kompetanse innen fagfeltene inkasso, distribusjon, fakturering og finans, har våre erfarne ansatte fulgt utviklingen i bransjen. Våre ansatte kommer fra ledende stillinger hos de største fakturerings- og inkassoselskapene i Norge, og har alle mellom 10 og 20 års erfaring. På bakgrunn av vår erfaring fra bransjen har vi gått sammen for å starte opp et nytt selskap, hvor det viktigste er å skape gode løsninger for både kunder og skyldnere.

Vi har sett hva som fungerer – og hva som ikke fungerer – og har utviklet vår modell for å ivareta alle parter i et kundeforhold på best mulig måte.

Vårt datterselskap Fair Collection AS har blitt en betydelig aktør i markedet på kort tid, med store kunder som oppdragsgivere.

Oppsummering

Vi støtter høringsforslaget vedrørende reduksjon på små krav, under 2.500 kroner. I tillegg bør salærene på alle krav over 2.500 halveres.

- I det korte bildet vil det være en tilpasning til den teknologiske utviklingen i bransjen samt avverge en rekke unødvendige konkurser og personlige tragedier i den ekstraordinære situasjonen Norge befinner seg i.
- I det lange løp vil det være mer rettferdig og mer i tråd med kostnadene ved innkreving. Markedet vil tilpasse seg, uten at det går på bekostning av evnen til å kreve inn fra skyldnere på en skånsom måte og yte nødvendig service.

Del 1 - Innledning

Restriksjonene satt inn i bekjempelse av COVID-19 rammer næringslivet og private husholdninger hardt. Selv med en rekke tiltak som skal avhjelpe konsekvensene av viruset deler vi regjeringens bekymring for hvordan dette vil påvirke folks evne til å gjøre opp for seg. Inkassoloven har vært overmoden for revidering og Fair har sett frem til den ordinære høringen. Vi deler imidlertid vurderingen av at enkelte sider av arbeidet kan innføres raskere og mener situasjonen rundt COVID-19 tilsier at ytterligere grep er nødvendig. I en allerede vanskelig økonomisk situasjon for mange, vil unødvendig store inkassosalærer være sten til byrden som ender med at de brekker ryggen. Dette gjelder særlig i sakene hvor gjeldskravet, og også salærene, er størst. I Fair mener vi at det er mulig å gå lengre i kutt i salærene på de store kravene. Lønnsomheten i bransjen må reflekteres i hva det faktisk koster og ikke det rommet lovverket har gitt til nå.

Betydningen av salærer som gjør en krevende gjeldssituasjon til en uhåndterlig gjeldssituasjon bør ikke undervurderes. Norsk økonomi er skjør akkurat nå. I 2018 var om lag 1 prosent av inkassosakene knyttet til boliglån. Dette tilsvarer omtrent 50.000 saker. Det er god grunn til å anta at vi i 2020 og 2021 vil få enda flere saker i denne kategorien. For store salærer kan ha en rekke negative konsekvenser for realøkonomien ved at mange menneskers personlige økonomi går over ende.

Inkasso og inndrivelse av utestående fordringer er samfunnskritisk for å sikre at kreditt kan ytes til de som har behov for det. Inkassobransjen har de seneste årene vært igjennom en revolusjon når det kommer til verktøy for å kreve inn penger, og mesteparten av driften gjøres i dag i digitale kanaler, selv om det også her er rom for å effektivisere driften ytterligere. Dette har gjort lovens prinsipp om erstatningsplikt overflødig og de høye salærsatsene har ført til at flere selskaper i dag leverer solide overskudd på bekostning av svakere stilte skyldnere.

Fordi det er kreditor som velger inkassator har ikke skylderens gebyrer vært et tema i forhandlinger, og det er blitt bransjestandard å ta den regulerte maksimalsatsen. Gevinstene ved automatiske prosesser og digitale løsninger har tilfalt inkassoselskapene og kreditorene (payback), og besparelsene har ikke kommet de som skylder penger til gode. Fair mener at helheten i de forslagene som nå er på høring, ordinær - og hastehøring, vil tvinge frem en etterlengtet effektivisering som vil komme den enkelte og samfunnet til gode. Det presser frem en nødvendig omstilling av bransjen i møte med digitale løsninger og langt høyere effektivisering.

Samfunnsoppdraget til inkassoforetakene er i begrenset omfang å bistå skyldnere med alvorlige betalingsproblemer, utover muligheten for å lempe på salærer og renter i samarbeid med oppdragsgivere. Samfunnsoppdraget er å legge til rette for forsvarlig og effektiv inndrivning av forfalte pengekrav. Det betyr at innkrevingen vil gjennomføres mot alle typer skyldnere; de som glemmer en regning, de som har forbigående betalingsutfordringer og de med store gjeldsproblemer. Den siste gruppen har ofte mange krav og deriblant store krav.

Det bør være viktig for bransjen at de bistår de som kan hjelpe skyldner med den totale gjelden gjennom informasjon, berostillelse av krav og kommunisere med kreditor for å få til en god løsning for skyldner. Vår erfaring er at dette er arbeid som ikke krever mer tid for store krav, tvert imot har man ofte mer informasjon om de som skylder større beløp enn små. I tilfellet hvor et krav knyttet til en bompassering skal inndrives starter man ofte med et skilt, og følger kravet derfra. På store krav er det ofte god dokumentasjon på kravet ved signerte avtaler m.v og man vet i alle tilfeller hvem som skylder penger.

I dag er 5,9 % privatpersoner i registrert med én eller flere betalingsanmerkninger. Dette er i det store og hele slik situasjonen har vært i de siste årene og det er relativt stabile tall. Ser vi nærmere på type betalingsanmerkninger ser vi at 2,8 % er registrert med trekk i lønn/trygd, 3,3 % er registrert med «intet til utlegg» og 1,4 % er registrert med tvangspant i formuesgoder. Det betyr at en stor del av de med betalingsanmerkning har alvorlige betalingsproblemer.

	Antall:	% andel
Antall personer i kredittverdig alder	4 490 516	
Med betalingsanmerkninger (totalt)	262 800	5,9 %
- Med tvangspant	64 875	1,4 %
- Med lønnstrekk	127 549	2,8 %
- Intet til utlegg	148 498	3,3 %
- Gjeldsordning	10 532	0,2 %

Tall pr. 1. april 2020. Kilde Creditsafe

Bransjen har over lang tid, selv om mange andre bransjer har digitalisert og tatt i bruk ny teknologi, vært godt beskyttet av et lovverk og inntektsmuligheter som ikke har gitt incentiver til omstilling og effektivisering. Derfor er det på høy tid å gjøre noe med salærene.

Videre følger kommentarer til de konkrete forslagene som er på høring:

Del 2 - Standard skrivesalær for begjæring om tvangssalg av bolig mv. Skrivesalær for utleggsbegjæringer mv.

Regjeringen foreslår følgende i høringsnotatet: «I forskriftsforslaget er arbeidsgruppens forslag om at skrivesalæret for utlegg, tvangssalg av løsøre og tilbakelevering av løsøre til salgspanthaver halveres fra ett til et halvt rettsgebyr (dvs. fra 1 172 til 586 kroner), gjentatt.»

Fair støtter forslaget i høringsnotatet. Med digitalisering og standardiserte prosesser har kostnadene knyttet til begjæringer falt uten at dette er reflektert i skrivesalæret. Fair deler dessuten arbeidsgruppens vurdering om at en halvering av salæret vil kunne redusere unødvendige begjæringer av tvangsfullbyrdelse, samt bidra til økt bruk av namsmannens elektroniske system for elektronisk samhandling (ELSA).

Del 3 - Halvering av skrivesalæret for forliksklager i inkassosaker

Fair støtter forslaget i høringsnotatet. I likhet med utleggsbegjæringer er forliksklager ofte enkle og standardiserte, og dagens salærnivå ligger langt over inkassators kostnader. En halvering av skrivesalæret for forliksklager vil også kunne føre til at færre saker fremmes for forliksrådene, både omfanget av urettmessige krav og småkrav hvor skyldner ikke har mulighet for å gjøre opp for seg.

Del 4 - Reduksjoner i inkassogebyrer og -salærer etter inkassoforskriften

Fair mener det også er rom for 50 % kutt på salærene på krav fra 2500 kroner og oppover.

Regjeringene intensjon med denne hastehøringen er å møte utfordringene en rekke personer vil stå i med krevende økonomisk situasjon og økt gjeldsbyrde. Det er åpenbart at de største utfordringene gjelder dem med de største kravene.

Fair mener at det er fornuftig med 50 % kutt i salærene for krav fra 2500 til 50.000 og over 50.000. Dette vil ha en langt mer avhjelpende effekt for dem som i tiden fremover vil slite med en krevende gjeldsbyrde. Det er i disse kategoriene gjelden bygger seg opp, og at salærene kan bidra til at gjeldsbyrden går fra vanskelig til u håndterlig.

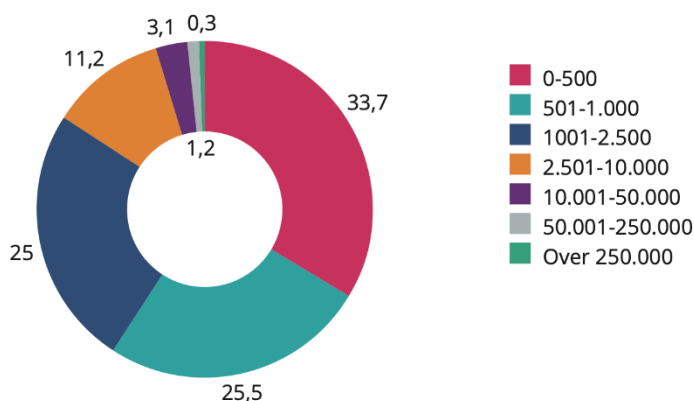
For å kunne konstatere «vesentlig mislighold» er det i dag en gjengs oppfatning om at minst to terminer av et lån må være misligholdt. Dersom skyldner har et forbrukslån på 300.000 med løpetid på ti år vil vedkommende ha en månedlig termin på ca. 4.000. Hvis to terminer misligholdes og lånet blir oppsagt vil hele lånet bli oversendt inkasso. I tillegg kommer salæret 7.000 på lett salær og 14.000 på tungt salær. I mange tilfeller vil skyldner ha mulighet

til å ajourbetale kravet på 8.000 med tillegg av inkassosalærene for å få lånet friskmeldt. Dessverre følger salærene totalkravet, og gjør at skyldner minimum sitter igjen med en dobling av opprinnelig krav hvis to terminer blir misligholdt. Det er ikke med på å avhjelpe situasjonen.

Saker med krav fra 2500 kroner og oppover utgjør historisk sett en relativt liten andel av inkassosakene. Men når bransjen har ca. 6 millioner saker i året, utgjør de likevel et svært stort antall.

Fordeling av hovedstolens størrelse til inndriving pr. 31.12.2018 betalt etter betalingsoppfordring med lett salær

Kilde: Finanstilsynet

I tillegg er historisk data en dårlig rettesnor i den ekstraordinære situasjonen vi nå står i. Det er ikke usannsynlig at antallet øker sterkt, uten at det nødvendigvis vil gi store utslag på andelen.

Det er kutt i salærer på større saker som er nødvendig for å lette gjeldsbyrden for de som faktisk trenger det. Arbeidsgruppen, som avleverte sin rapport i januar, påpekte at ved økning i arbeidsledighet vil en del som har store gjeldsforpliktelser «få alvorlige betalingsproblemer». De seneste tallene fra NAV (7. april 2020) viser at 433.000 nordmenn er registrert som helt ledige, delvis ledige eller arbeidssøkere på tiltak.

Hvis regjeringen ønsker å hjelpe denne gruppen er det avgjørende med betydelige reduksjoner i salærene på krav fra 2500 kroner og oppover. Som arbeidsgruppen skrev i sin rapport i januar: «Når store krav misligholdes, vil det ofte skyldes at skyldneren mangler betalingsevne, mens når små krav misligholdes, skyldes det ofte forglemmelser». Begge deler vil ha betydning i en krevende tid, men et ytterligere kutt i de store salærene kan være avgjørende for å lette situasjonen for de som nå befinner seg i en uhåndterlig gjeldssituasjon pga. tiltak mot COVID-19.

I arbeidsgruppens redgjørelse begrunnes opprettholdelse av salærene på de større kravene med at de er svært ulike mindre krav og omfatter bl.a. erstatning, utbytte fra økonomisk kriminalitet og næringsgjeld, i tillegg til forbruks- og boliglån. Det blir påstått at det derfor gjerne tar lengre tid å få inndrevet større krav, og større krav krever tettere oppfølging av skyldnerne med sikte på å finne en løsning. Dette mener Fair ikke reflekterer realitetene fullt ut.

Det er naturlig å anta at Sverige og Finland har tilsvarende skyldnergrupper som Norge. Det er lite forståelig hvorfor Norge skiller seg ut som et land hvor det er vesentlig vanskeligere å inndrive gjeld enn våre naboer, som klarer å inndrive krav over NOK 50.000 kroner til under 1/4 av salærene i Norge. Sverige og Finland har tilnærmet samme systemkost som Norge.

Krav størrelse	Dagens Modell			Nytt forslag			Endring BO1		Endring BO2	
	BO1	BO2	Totalt	BO1	BO2	Totalt	Lett salær		Tungt salær	
Intill 500	350	350	700	175	175	350	-175	50 %	-350	50 %
Intill 1.000	350	350	700	175	175	350	-175	50 %	-350	50 %
Intill 2.500	350	350	700	175	175	350	-175	50 %	-350	50 %
Intill 10.000	700	700	1400	560	560	1120	-140	20 %	-280	20 %
Intill 50.000	1400	1400	2800	1120	1120	2240	-280	20 %	-560	20 %
Intill 250.000	2800	2800	5600	2520	2520	5040	-280	10 %	-560	10 %
Over 250.000	5600	5600	11200	5040	5040	10080	-560	10 %	-1120	10 %

Krav størrelse	Nytt forslag (akkumulert)			Forskjell NOK		Forskjell %	
	Norge	Sverige	Finland	NO/SE	NO/FI	NO/SE	NO/FI
Intill 500	350	180	210	170	140	49 %	40 %
Intill 1.000	350	180	210	170	140	49 %	40 %
Intill 2.500	350	180	360	170	-10	49 %	-3 %
Intill 10.000	1120	180	360	940	760	84 %	68 %
Intill 50.000	2240	180	750	2060	1490	92 %	67 %
Intill 250.000	5040	180	750	4860	4290	96 %	85 %
Over 250.000	10080	180	750	9900	9330	98 %	93 %

Basert på vår erfaring kan man dekke inn kostnadene for inndrivelse til halvparten av dagens maksimalsatser og fortsatt ha en fornuftig margin.

Fair støtter uttalelsen fra Namsfogden i Oslo, Asker og Bærum som gjelder deres bekymring at høye inkassosalærer får en omvendt effekt og blir dermed en del av gjeldsproblemet til skyldner.

Vi ser at påstanden om at selv kutt på de små kravene kan være vanskelig å bære for selskaper innenfor bransjen. Fair mener det er et stort rom for hvordan selskaper i bransjen kan oppnå økt effektivisering med lavere inndrivingskostnader. Bransjen har hatt god tid på å restrukturere og imøtekomme tiltakene som nå er presentert.

Kostnadsdriverne hos inkassoselskapene er i dag på det operasjonelle, IT/Drift og saksbehandlere. Det er i dag en rekke tiltak aktørene kan gjennomføre for å redusere sine inndrivningskostnader:

- Klare avtaler eller mandat med kreditor som gjelder innfordringsprosessen
- Automatisere prosesser som blir håndtert av saksbehandlere
- Stille krav til god datakvalitet fra kreditor
- Fjerne administrative tjenester som ofte er rabatterte i en totalleveranse
- Klare bransjekrav til systemleverandørene

Fair har god erfaring med å levere innfordringstjenester som et agilt teknologiselskap med klare krav til leverandører og kunder. Totalt frigjorde Fair sin innfordringsmodell mangfoldige millioner til annen verdiskapning i samfunnet i løpet av første kvartal. Gjennom vår Fair-innfordringsmodell tar vi i snitt under 50 % av lovfastsatte inkassosalærer.

Del 5 – Konsekvenser

Nedsettelse av inndrivingskostnader vil ha økonomiske konsekvenser for en rekke av aktørene i bransjen. Det er klart at dette er forslag som vil kreve omstilling og påvirke en bransje som har vært nærmest fredet for endringer over lang tid. Samtidig kan ingen påstå at endringene ikke har vært varslet eller at signalene har vært gitt fra myndighetene om at bransjen må starte omstillingen. Det er fullt mulig at kutt i salærene utløser konkurser i bransjen, men kreditorene vil absorberes av aktører som greier å drive lønnsomt innenfor de nye rammene og arbeidskraft vil flytte seg til disse aktørene.

Selv om regjeringen nå legger opp til lavere maksimalsatser er det sannsynlig at også fremtidige kostnadsreduksjoner i bransjen vil føre til økt inntjening for aktørene. Dersom inntjeningen for enkelte foretak faller under produksjonskostnaden når de nye salærene trer i kraft har man to valg; effektivisere eller se på forretningsmodellen.

Argumenter knyttet til at en endring i salærene vil øke kredittiden i Norge finner vi ikke noe rasjonale for. Det er ikke størrelsen på salærene som avgjør om skyldner innbetaler, men

Fair Group AS – Fair Distribution AS – Fair Collection AS
Postboks 45, 0412 Oslo

tvangsmidlene man har til rådighet, slik som eksempelvis lønnstrekk og tvangsdekning i løsøre, tvangsdekning i finansielle instrumenter og pengekrav og tvangsdekning i fast eiendom. Tvangsmidlene man har til rådighet er årsaken til at vi har velfungerende kredittmarkeder i Norge, Sverige og Finland, mens det er vanskeligere i Danmark. Når man setter ned inkassosalærene gjør man det samtidig enklere for skyldner å gjøre opp. Vår erfaring tilsier at dette faktisk vil bedre kredittiden til kreditor, ikke forverre den.

Konklusjon

Det er fullt mulig å redusere belastningen på skyldnerne med store krav mot seg, uten å ramme effektiviteten i kredittmarkedet. Fair anbefaler derfor at også salærene på store saker, fra 2500 kroner og oppover, reduseres med 50 %.

Oslo, den 17. april 2020

Med vennlig hilsen

Fair Group

Rune Heimstad

Daglig leder